

MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM
I POLITIČKIM PRAVIMA

Distr.: Opšte
31.oktobar 2014.godine
Original: Engleski jezik

Unaprijed objavljena neredigovana verzija

Komitet za ljudska prava

Predstavka broj: 1970/2010

**Mišljenje usvojeno na 112.sjednici Komiteta
(7-31.oktobar 2014.godine)**

Podnijeli: Emina Kožljak i Sinan Kožljak (zastupajući, Track Impunity Always–TRIAL)

Navodne žrtve: Autori predstavki i nestali član njihove porodice suprug i otac, Ramiz Kožljak

Država članica: Bosna i Hercegovina

Datum predstavke: 14.april 2010.godine (inicijalni podnesci)

Referentni dokument: Odluke Specijalnog izvjestioca 97, Državi članici dostavljene 24. juna 2010.godine

Datum usvajanja mišljenja: 28.oktobar 2014.godine

Predmet: Prisilni nestanci i efikasan pravni lijek

Ostala pitanja: Pravo na život, zabrana mučenja i drugih zlostavljanja, sloboda i zaštita osoba, pravo na dostojanstveno i ljudsko ophođenje, priznavanje pravnog subjektiviteta, pravo na djelotvoran pravni lijek, pravo svakog djeteta na mjere zaštite koje zahtijeva njihov status maloljetnika.

Proceduralna pitanja: Nema

Članovi Pakta: 2.(3); 6.; 7.;9.;16.; 24(1)

Članovi Fakultativnog protokola: 2

Aneks

Mišljenje Komiteta za ljudska prava na osnovu člana 5. stav 4., Fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (112. sjednica)

o

Predstavci broj: 1970/2010*

Podnosioci: Emina Kožljak i Sinan Kožljak (zastupajući, Track Impunity Always–TRIAL)

Navodne žrtve: Autori predstavke i nestali član njihove porodice, suprug i otac, Ramiz Kožljak

Država članica: Bosna i Hercegovina

Datum predstavke: 14.april 2010.godine (inicijalni podnesak)

Komitet za ljudska prava, formiran na osnovu člana 28. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima,

Sastanak od 28. oktobra 2014.godine,

Nakon što je donio svoje mišljenje o predstavi broj 1970/2010, koje su Komitetu za ljudska prava podnesene od strane Emine Kožljak i Sinana Kožljaka, prema Fakultativnom protokolu uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima,

Uzevši u obzir sve pismene informacije koje su dostavili autori predstavke i Država članica,

Usvaja sledeće:

Mišljenje prema članu 5, stav 4, Fakultativnog protokola

1. Autori predstavke od 14. aprila 2010. godine, su Emina Kožljak i Sinan Kožljak, državljani Bosne i Hercegovine, rođeni 1941. i 1963.godine, a koji su predstavku dostavili u njihovo ime i ime svog nestalog supruga i oca, Ramiza Kožljaka. Autori tvrde da su žrtve kršenja člana 7., čitati samostalno¹ ili u vezi sa članom 2.3 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima. Autori predstavke, u ime Ramiza Kožljaka, navode povredu prava u skladu sa članovima 6.; 7.; 9. i 16., u vezi sa članom 2.3. Pakta. Oni, u tom pogledu navode kršenje člana 24., stav 1., u vezi sa članovima 7. i 2., stav 3, Pakta. Autore predstavlja udruženje Track Impunity Always (TRIAL)².

Činjenično stanje kako su ga predstavili autori predstavke

2.1. Događaji su se odigrali u toku oružanog sukoba koji se vodio oko nezavisnosti BiH. Dana 4.jula 1992.godine, pripadnici Jugoslovenske Narodne Armije (JNA) su opkolili selo Tihovići i lišili slobode 13 civila. U tom periodu, selo Tihovići je bilo pod kontrolom Srpske Demokratske Stranke (SDS). Nadalje, od aprila do avgusta 1992.godine djelovalo je nekoliko srpskih paravojnih formacija. Prema riječima svjedoka³, 13 muškaraca je odvedeno na poljanu

¹ * Sledeći članovi Komiteta su učestvovali u razmatranju ove predstavke: Yadh Ben Achour, Lazhari Bouzid, Ahmed Amin Fathalla, Cornelius Flinterman, Yuji Iwasawa, Walter Kalin, Zonke Zanele Majodina, Dheerujall B.Seetulsingh, Gerald L. Neuman, Nigel Rodley, Victor Manuel Rodriguez Rescia, Fabian Omar Salvioli, Anja Seibert-Fohr, Yuval Shany, Konstantine Vardzelashvili, Margo Waterval i Andrei Paul Zlatescu;

1. Navodi o kršenju člana 7., čitati samostalno, uvršteni su u podnesak autora od 23.jula 2013.godine (pogledati par.9.1) .

² Fakultativni protokol je u Državi članici stupio na snagu 1. juna 1995.godine.

³ Potpisana izjava očevidaca nalazi se u prilogu ove predstavke.

u Tihovićima gdje su u prisustvu svjedoka bili mučeni i tučeni.⁴ Ubrzo nakon toga, pripadnici JNA su prisutnim ženama rekli da odu. Autori su mišljenja da su pripadnici JNA proizvoljno ubili 13 muškaraca i da su njihove posmrtno ostatke odnijeli do obližnjeg potoka u Tihovićima. Istog dana Ramiz Kožljak je saznao o mogućem proizvoljnom ubistvu 13 muškaraca. Kako bi spasili svoje živote, Ramiz Kožljak je sa još dvojicom muškaraca⁵ odlučio da pobjegne preko obližnjeg sela Vrapče koje je bilo pod kontrolom JNA. Dok su njih trojica prilazili selu Vrapče, Ramiz Kožljak je predložio da se razdvoje kako ne bi izgledali sumnjivo. Autori predstavke smatraju da je Ramiz Kožljak uhvaćen i proizvoljno ubijen od strane pripadnika JNA koji su kontrolisali područje oko sela. Ipak, sudbina ili boravište Ramiza Kožljaka od tada ostaju nepoznati a njegovi posmrtni ostaci nisu pronađeni niti identifikovani. Ramiz Kožljak je bio pripadnik vojske u vrijeme početka sukoba. Dana 4.jula 1992.godine kada su se događaji odigrali on nije učestvovao u bilo kakvim oružanim sukobima.

2.2. Od juna 1992.godine, Emina Kožljak i njen sin Sinan Kožljak bili su kod njene sestre u Visokom. Dana 4.jula 1992.godine, sin Eminine sestre je na radiju čuo da je selo Tihovići pod opsadom JNA. Nakon saznanja o tome, Sinan Kožljak je odmah otišao u štab Armije BiH u Brezi kako bi nešto saznao o prisilnom nestanku njegovog oca. Nekoliko puta je odlazio u štab Armije BiH a 1993.godine je uspio da dobije listu imena onih koji su navodno prisilno odvedeni i proizvoljno ubijeni dana 4.jula 1992.godine od strane pripadnika JNA u Tihovićima a na listi je bilo ime Ramiza Kožljaka. Sinan Kožljak je prijavio prisilni nestanak svoga oca Crvenom krstu i lokalnoj policijskoj stanici.

2.3. Oružani sukob je okončan u decembru 1995.godine kada je na snagu stupio Okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini⁶.

2.4. Uprkos žalbama koje su Emina Kožljak i Sinan Kožljak dostavljali lokalnim vlastima kao i Crvenom krstu, nije provedena, po službenoj dužnosti, brza, detaljna, nepristrasna, nezavisna i efikasna istraga kako bi se locirali posmrtni ostaci Ramiza Kožljaka u ciju ekshumacije i vraćanja istih njegovoj porodici. Bez obzira na postojanje čvrstih dokaza o identitetu onih koji su odgovorni za odvođenje, mučenje, prisilni nestanak i moguće proizvoljno lišavanje života Ramiza Kožljaka, ozbiljna istraga nije provedena, niko nije pozvan, optužen ili osuđen za gore navedene zločine.

2.5. U skladu sa Zakonom o upravnom postupku⁷ potrebno je da rodbina nestalih osoba u vanparničnom postupku pred domaćim sudovima dobije odluku o proglašavanju njihovih najmilijih umrlih. Nadalje, članom 21. Zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica je utvrđeno da "Prava iz stava 1. ovog člana pripadaju i članovima porodice nestalog branioca do njegovog proglašenja umrlim, a najduže dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona kada im prava prestaju, ukoliko u tom roku ne pokrenu postupak za proglašenje nestalog branioca umrlim⁸." Do sada je Emina Kožljak odbijala da to učini.

⁴ Očevidci na koje se poziva u predstavci su žene.

⁵ Sulem Kahrlman i Mušan Halač.

⁶ U skladu sa Dejtonskim mirovnim sporazumom, BiH se sastoji od dva entiteta; Federacije BiH i Republike Srpske. Brčko Distrikt je zvanično inaugurisan 8.marta 2000.godine pod suverenitetom i međunarodnom supervizijom.

⁷ Princip prihvatljivosti, Ustavni sud BiH, u predmetu M.H.i drugi (brojAP-129/04), presuda od 27.maja 2005.godine,par.37-40., poziva se na presudu u predmetu Mensud Rizvanović: Jele Stepanović i ostali (Br.AP 36/06), 16.juli 2007.godine.

⁸ Autori se pozivaju na Opšti komentar Komiteta 31. (2004), o prirodi opšte pravne obaveze Država članica, par.8: *Velasquez Rodriges v. Honduras*, presuda od 29.jula 1988.godine, Inter-američki sud za ljudska prava, Serija c, Br.4, par.172; *Demiray protiv Turske*; predstavka br.27308/95, presuda od 21.novembra 2000.godine, Evropski sud za ljudska prava, par.50; *Tanrikulu protiv Turske*, predstavka br.23763/94, presuda od 8.jula 1999.godine, Evropski sud za ljudska prava, par.103; i *Ergl protiv Turske*;, predstavka br.23818/94, presuda od 28.jula 1998.godine, Evropski sud za ljudska prava, par.82.

2.6. Dana 5. decembra 2004. godine Kancelarija za boračko-invalidsku zaštitu Opštine Vogošća izdala je odluku u kojoj se Emini Kožljak odobrilo pravo na mjesečnu penziju u iznosu od 315,62 KM⁹. Sličnu mjesečnu naknadu dobija od 1993. godine. Ova invalidnina je oblik socijalne pomoći. Zato se ne može smatrati da je to odgovarajuća mjera odštete za pretrpljene povrede njenih prava.

2.7. Dana 19. aprila 2004. godine, Emina Kožljak je uložila *ante-mortem* upit u odnosu na svog supruga pred Međunarodnim komitetom Crvenog krsta (ICRC), Udruženjem Crvenog krsta Bosne i Hercegovine i Crvenog krsta Federacije Bosne i Hercegovine, kojima je dala njen DNK uzorak kako bi se lokalnim forenzičarima olakšao proces identifikacije ekshumiranih posmrtnih ostataka. Do sada, ona nije dobila nikakvu povratnu informaciju o toj inicijativi.

2.8. Dana 16. avgusta 2005. godine, Udruženje porodica nestalih osoba iz Vogošće je 5. Policijskoj stanici u Vogošći prijavilo otmicu 98 ljudi, uključujući i Ramiza Kožljaka. Dana 9. septembra 2005. godine, Udruženje je Kancelariji Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu podnijelo krivičnu prijavu protiv nepoznatih počinitelja, pripadnika srpske vojske, sa zahtjevom da tužioci preduzmu sve potrebne mjere kako bi se identifikovali oni koji su odgovorni za otmicu i da se pronadu i identifikuju nestale osobe. Nijedan od članova Udruženja je dobio nikakav odgovor od gore navedenih vlasti.

2.9. Dana 21. septembra 2005. godine, Emina Kožljak je dobila dvije potvrde: jednu koju izdaje Državna komisija za nestale osobe, izjavljujući da je Ramiz Kožljak od 4. jula 1992. godine registrovan kao nestala osoba i drugu koju je izdao MKCK, što ukazuje da je Ramiz Kožljak registrovan kao nestala osoba i da je pokrenut proces portage za njim.

2.10. Dana 27. septembra 2005. godine, Emina Kožljak je podnijela prijavu Komisiji za ljudska prava Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, navodeći kršenje članova 3. i 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana II, stav 3. (b) i (f) Ustava Bosne i Hercegovine¹⁰. Ustavni sud je odlučio da pridruži sve prijave koje su podnijeli članovi Udruženja porodica nestalih iz Vogošće, a samim tim njima se bavio kao jednim kolektivnim slučajem. Dana 23. februara 2006. godine, Ustavni sud je usvojio odluku, zaključivši da su podnosioci kolektivnog slučaja oslobođeni od iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava pred redovnim sudovima, kao i da "nema specijalizirane institucije za prisilni nestanak u Bosni i Hercegovini koja bi efikasno radila"¹¹. Sud je dalje utvrdio povredu članova 3. i 8. Evropske konvencije, zbog nedostatka informacija o sudbini nestalih srodnika podnosilaca prijava. Sud je naredio da BiH vlasti u pitanju obezbijede "sve dostupne i raspoložive informacije o članovima porodica aplikanata koji su nestali u ratu (...) hitno i bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema odluke ". Sud je takođe naredio "da strane iz člana 15. Zakona o nestalim osobama " obezbijede operativno funkcionisanje institucija koje su osnovane u skladu sa Zakonom o nestalim osobama, odnosno Institut za nestale osobe, Fond za podršku porodicama nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i Centralna evidencija nestalih osoba u Bosni i Hercegovini, odmah i bez daljnjeg odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana sudskog naloga. Od nadležnih organa je zatraženo da Ustavnom sudu dostave informacije u roku od šest mjeseci o preduzetim mjerama za implementaciju odluke. Odluka Ustavnog suda je stranama dostavljena na uvid 16. marta 2006. godine.

2.11. Ustavni sud nije prihvatio odluku o pitanju naknade, s obzirom da je obuhvaćena odredbama Zakona o nestalim osobama u vezi sa "finansijskom podrškom" i osnivanju Fonda za podršku porodicama nestalih osoba. Autori tvrde da odredbe o finansijskoj podršci nisu provedene i da još uvijek nije formiran Fond.

⁹ Predstavka br. 449/1991, *Mojica protiv Dominikanske Republike*, Mišljenje usvojeno 15. jula 1994. godine, para. 5-7; Predstavka br. 1327/2004, *Grioua protiv Alžira*, Mišljenje usvojeno 10. jula 2007. godine, para. 7.9.; predmet *Celis protiv Perua*, Mišljenje usvojeno 25. marta 1996. godine, par.8.5;

¹⁰ Predstavka br. 1495/2006, *Zohra Madoui protiv Alžira*, Mišljenje usvojeno 28. oktobar 2008. godine, para. 7.4; Predstavka br. 1327/2004, *Grioua protiv Alžira*, Mišljenje usvojeno 10. jula 2007. godine, para. 7.9.

¹¹ Autori se pozivaju na A/HRC/AC/6/2, para. 53, 56 i 80-97; ; i na Opšti komentar WGEID-a o pravu na istinu u vezi s prisilnim nestancima iz 2010. godine, para. 4.

2.12. Rokovi koje je utvrdio Ustavni sud u svojoj odluci su istekli a relevantne institucije nisu obezbjedile bilo kakve informacije o sudbini ili boravištu žrtve, niti su Sudu dostavile bilo kakve informacije o preduzetim mjerama kako bi se implementirala odluka. Dana 18.novembra 2006.godine, Ustavni sud BiH je donio rješenje u kojem se navodi da Vijeće ministara BiH, Vlada RS, Vlada FBiH i Vlada Brčko Distrikta nisu implementirali odluku koja je donešena 23.februara 2006.godine. Tužilaštvo BiH nije donijelo mjere kako bi se krivično gonili oni koji nisu implementirali odluku Ustavnog suda.

2.13. Rješenje koje je Ustavni sud donio 18.novembra 2006.godine o nemogućnosti BiH vlasti da implementiraju odluku od 23.februara 2006.godine je konačno i obavezujuće. Autori predstavke tako nemaju drugog pravnog lijeka koji bi mogli da iscrpe. Sinan Kožljak je aktivno podržavao proces traženja i ulaganje žalbi njeove majke. Zatim, kako bi izbjegli dupliranje ili zbunjivanje, odlučili su da je Emina Kožljak ta koja će zastupati porodicu i zvanično ulagati žalbe relevantnim institucijama.

2.14. Od 1992.godine, Emina Kožljak i Sinan Kožljak prolaze kroz teške psihičke stresove i nose se sa neizvjesnošću oko sudbine ili boravišta Ramiza Kožljaka. Tokom proteklih 18.godina neumorno se obraćaju nadležnim institucijama ali nikada nisu dobili značajniju informaciju. Autori i dalje preživljavaju frustracije, patnju, stres i neizvjesnost.

Žalba

3.1. Autori predstavke svoju žalbu zasnivaju na tome da je prisilni nestanak produženi zločin. Posebno, oni smatraju da je nestanak njihovog muža i oca kršenje članova 6.,7.,9. i 16. u vezi sa članom 2.(3) Pakta. U tom smislu, pozivaju se na a) nedostatak informacija o uzrocima i okolnostima nestanka njihovog srodnika; b) nemogućnost državnih vlasti da provedu, prema službenoj dužnosti, brzu, nepristrasnu, detaljnu i nezavisnu istragu o proizvoljnom lišavanju slobode, mučenju i prisilnom nestanku; c) nemogućnost državnih vlasti da identifikuju, procesuiraju i sankcionišu one koji su odgovorni; i (d) nemogućnost pružanja efikasnog pravnog lijeka njegovoj porodici.

3.2. Autori smatraju da je Država odgovorna za ne rasvjetljavanje sudbine njihovog muža i oca. Pozivaju se na izvještaj Radne grupe za prisilne i nevoljne nestanke (WGEID) u kojem se navodi da je primarna odgovornost za provođenje ovih zadataka na vlastima kojima je u nadležnosti bavljenje pitanjima masovnih grobnica¹². Autori dalje navode da Država članica ima odgovornost za provođenje brze, nepristrasne, detaljne i nezavisne istrage i vršenju više ljudskih prava, kao što su prisilni nestanak, mučenje i proizvoljno ubistvo. Generalno, obaveza za provođenje istrage takođe se primjenjuje u slučajevima ubistva i ostalim djelima koja utiču na uživanje ljudskih prava stoji na Državi. U ovakvim slučajevima, obaveza istrage proističe iz dužnosti Države da zaštiti svakog pojedinca koji je u njenoj nadležnosti od djela koja čine pojedinci ili grupe pojedinaca a koja utiču na uživanje ljudskih prava¹³. U ovom slučaju, uprkos žalbama koje je Emina Kožljak podnijela lokalnim vlastima, Crvenom krstu, nije provedena, po službenoj dužnosti, brza, detaljna, nepristrasna, nezavisna i efikasna istraga kako bi se pronašao Ramiz Kožljak niti je razjašnjena njegova sudbina ili boravište. Međutim, postojanje čvrstih dokaza i svjedočenje o identitetu onih koji su odgovorni za proizvoljno lišavanje slobode, mučenje i prisilni nestanak Ramiza Kožljaka, do danas nije ispitano, procesuirano ili osuđeno za zločine u pitanju.

3.3. U pogledu člana 6., autori predstavke se pozivaju na odluku Komiteta prema kojoj je osnovna dužnost Države članice da preduzme adekvatne mjere kako bi zaštitila život pojedinca u slučaju prisilnog nestanka, Država članica je u obavezi da provede istragu i da počinioc dovede pred lice pravde. Ukoliko ne učini navedeno, Država članica nastavlja da krši svoje proceduralne obaveze u skladu sa članom 6., čitati u vezi sa članom 2., stav 3 Pakta. Ramiz Kožljak je poslednji put viđen u oblasti koju su kontrolisali pripadnici JNA a gdje se desio prisilni nestanak na sistematičan način od tada se za njim traga. Iako postoje razlozi da se vjeruje da je proizvoljno ubijen, njegovi posmrtni ostaci još uvijek nisu locirani, ekshumirani, identifikovani niti vraćeni njegovoj porodici.

¹² Ministarstvo pravde, br. 05/37/1401/11, od 23.avgusta 2011.god.;INOBiH, br. 01/1 02-2-3256, 25.avgusta 2011.god.; Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo, br. T09KTRZ001688198, od 26.avgusta 2011.god.

¹³ Dopis Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, od 16.avgusta 2011.god.prilog dokumentaciji koju je Država članica poslala 12. Septembra 2011.god.

3.4. Autori predstavke dalje navode da su njihovog muža i oca nelegalno pritvorili pripadnici JNA i da je bio izložen ponižavajućem postupanju. Smatraju da je važna činjenica to da je Ramiz Kožljak zadnji put viđen u rukama državnih agenata za koje se zna da su već činili nekoliko ostalih djela mučenja i proizvoljnih ubistava čime su mu već ugrozili pravo ličnog integriteta. Autori predstavke se dalje pozivaju na praksu Komiteta¹⁴ prema kojoj sam čin prisilnog nestanka predstavlja mučenje, o kojem još uvijek nije provedena, po službenoj dužnosti, brza, nepristrasna, detaljna i nezavisna istraga od strane Države članice kako bi se identifikovali, procesuirali, osudili i sankcionisali oni koji su odgovorni. Autori smatraju da to doprinosi daljem kršenju pozitivne proceduralne obaveze Države članice u skladu sa članom 7. čitati u vezi sa članom 2., stav 3 Pakta.

3.5. Ramiz Kožljak je zadnji put viđen u oblasti koja je pod kontrolom pripadnika JNA i upisan je na listu koja sadrži imena onih koji su navodno, 4.jula 1992.godine, uhapšeni i proizvoljno ubijeni od strane pripadnika JNA u Tihovićima. Uhapšen je bez naloga za hapšenje a njegovo pritvaranje nije registrovano u zvanične registre o procedurama koje se vode pred sudovima kako bi se opravdala zakonitost. Kako nije dato nikakvo objašnjenje niti učinjeni naponi da se razjasni sudbina žrtve, autori smatraju da Država članica nastavlja sa kršenjem proceduralnih obaveza u skladu sa članom 9., čitati u vezi sa članom 2., stav 3.Pakta.

3.6. Nadalje, autori smatraju da je prisilnim nestankom Ramiza Kožljaka prekršeno njegovo pravo na uživanje u svim ostalim ljudskim pravima, dovodeći ga u stanje potpune nemogućnosti da se odbrani. U tom smislu, pozivaju se na praksu Komiteta prema kojoj prisilni nestanak može da predstavlja odbijanje priznavanja žrtve pred zakonom ukoliko je ta osoba bila u rukama vlasti Države članice kada je zadnji put viđena i ukoliko su zahtjevi porodice žrtve na efikasan pravni sistematično odbijeni¹⁵. U ovom slučaju, Ramiz Kožljak je lišen slobode od strane pripadnika JNA i od tada nema nikakvih saznanja o njegovoj sudbini ili boravištu niti je provedena, po službenoj dužnosti, brza, zvanična, nepristrasna, detaljna i nezavisna istraga od strane Države članice kako bi se utvrdila njegova sudbina ili boravište. Napori koje su učinili članovi porodice Ramiza Kožljaka kako bi imali pristup pravu na efikasan pravni lijek bili su otežani, čime se nestala osoba stavila u položaj ne zaštićenosti pred zakonom što u prilog ide nastavku kršenja člana 16., čitati u vezi sa članom 2., stav 3. Pakta.

3.7. Autori navode da su i sami žrtve kršenja člana 7. u vezi sa članom 2(3) Pakta od strane BiH zbog teških psihičkih poremećaja i prouzrokovane boli zbog a) nestanka Ramiza Kožljaka ; b) proglašavanja mrtvim kako bi imali prava na penziju; c) konstantne nesigurnosti o njegovoj sudbini i boravištu; d) ne pokretanja istrage i osiguranja efikasnog pravnog lijeka; e) nedostatka pažnje na njihov slučaj što se može vidjeti u odgovorima koji su slati na njihove zahtjeve za informacijama o sudbini ili boravištu njihovog voljenog; f) ne-implementacije odredaba navedenih i Zakonu o nestalim osobama uključujući onih koje se odnose na formiranje Fonda za podršku porodicama nestalih osoba; g) nemogućnost Države članice da implementira presudu Ustavnog suda BiH¹⁶. Autori s toga smatraju da su žrtve pojedinačnog kršenja člana 7. u vezi sa članom 2, stav 3. Pakta.

3.8. O prihvatljivosti predstavke, autori su naveli da, iako su se događaji desili prije stupanja na snagu Opcionalnog protokola u Državni članici, prisilni nestanak sam po sebi predstavlja kontinuirano kršenje nekoliko ljudskih prava.

Izjašnjenja Države članice

4.1. Dana 25.marta 2011.godine Država članica je dostavila izjašnjenja. Poziva se na pravni okvir koji je uspostavljen u cilju procesuiranja ratnih zločina i post ratnom periodu odnosno od decembra 1995.godine. Obavještava da je Državna Strategija za ratne zločine usvojena u decembru 2008.godine, u cilju okončanja

¹⁴ Uporedite član 7, stav 2, tačka (i) Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda (definisane prisilnog nestanka tako da on uključuje i nestanke koje prouzrokuju političke organizacije) s članovima 2 i 3 Međunarodne konvencije za zaštitu svih osoba od prisilnih nestanaka (koji prave razliku između prisilnih nestanaka koje provodi država ili osobe ili grupe koje djeluju sa njenim odobravanjem, podrškom ili prećutnim pristankom i sličnih djela koja provode osobe ili grupe koje djeluju bez takvog odobrenja, podrške ili prećutnog pristanka).

¹⁵ Pogledati predstavku br. 1997/2010, *Rizvanović protiv Bosne i Hercegovine*, mišljenje usvojeno 21.marta 2014.godine, para. 9.5.

¹⁶ ESLJP, *Suljagić protiv Bosne i Hercegovine*, 10.novembar 2009.godine, par.21.

procesuiranja najkompleksnijih ratnih zločina u roku od 7 godina, a “ostalih ratnih zločina” u roku od 15 godina od usvajanja Strategije. Država članica se dalje poziva na usvajanje Zakona o nestalim osobama iz 2004.godine u skladu sa kojim je formiran Institut za nestale osobe, zatim podjeća da su tokom rata nestale 23.000 osobe, ostaci 23.000 osobe su pronađene a 21.000 njih je identifikovano.

4.2. Što se tiče autora, Država članica je navela da je formirana Regionalna kancelarija u Istočnom Sarajevu, Područna kancelarija kao i organizacione jedinice u Sarajevu. Država članica smatra da ove inicijative stvaraju uslove za brže i efikasnije procese traženja nestalih osoba na teritoriji Sarajeva. Njihovi istražioci su na terenu i svaki dan prikupljaju informacije o potencijalnim masovnim grobnicama i uspostavljaju kontakte sa očevidcima. Država članica, nadalje, informiše da se posmrtni ostaci Ramiza Kožljaka možda mogu naći u oblasti Vogošće ili u dijelu opštinske jedinice Centar, Sarajevo (Nahorevska brda). Država članica naglašava da je od 1996.godine do danas, pronađeno i ekshumirano 135 žrtava, 120 nestalih osoba je identifikovano i navodi da će Institut za nestale osobe, uz podršku relevantnih institucija, nastaviti preduzimati sve neophodne radnje kako bi brže pronašli nestale osobe i riješili slučaj Ramiza Kožljaka.

Komentari autora predstavke na izjašnjenje Države članice

5.1. Dana 23. maja 2011.godine autori predstavke su dostavili svoje komentare na izjašnjenje Države članice. Oni se odnose na Opšti komentar Radne grupe za prisilne nestanke o prosolnim nestancima kao produženom krivičnom djelu¹⁷ (A / HRC / 16/48, stav 39). Oni smatraju da Država članica u svom izjašnjenju ne osporava prihvatljivost predstavke niti navode sadržane u predstavci. Autori dalje smatraju da izjašnjenja potkrepljuju tvrdnju da Ramiz Kožljak ostaje registrovan kao nestala osoba za kojom se traga, zatim informiše da nije potvrđeno podudaranje na online alatu za informisanje koji je postavila Međunarodna Komisija za nestale osobe (ICMP). Postupak traženja je, stoga, još uvijek dužnost vlasti BiH.

5.2. Autori obaviještavaju Komitet da, do sada, nikog od njih niti ikog od svjedoka u slučaju Ramiza Kožljaka nije kontaktiralo osoblje iz Područne kancelarije Istočno Sarajevo ili Terenske kancelarije u Sarajevu koje je pomenula Država članica, a smatraju da će biti u mogućnosti pružiti tim vlastima informacije koje bi mogle biti relevantne za pronalaženje Ramiza Kožljaka¹⁸. Umjesto toga, autori navode da ih nikada niko nije obavijestio da bi posmrtni ostaci Ramiza Kožljaka mogli biti locirani u opštinskoj jedinici Centar (Nahorevska brda) do momenta dok Država članica nije dostavila izjašnjenje Komitetu za ljudska prava. Autori su mišljenja da su posmrtni ostaci Ramiza Kožljaka vjerovatno locirani u oblasti Tihovića. Autori smatraju da trebaju biti uključeni u proces ekshumacije i identifikacije koji su u toku. Dana 25.aprila 2011.godine, Emina Kožljak je poslala dopis INO BiH pozivajući se na informacije sadržane u izjašnjenju Države članice. Nikada nije dobila odgovor na taj dopis.

5.3. Autori tvrde da, šest godina nakon podnošenja originalne prijave policiji o otmici 98 osoba (uključujući i Ramiza Kožljaka), još uvijek nisu dobili povratne informacije o tome da li je provedena istraga ili da li je slučaj dobio neki određeni broj. U svjetlu toga, Ema Čekić, kao predsjednica Udruženja porodica nestalih osoba iz Vogošće, napisala je dopis INO BiH u kojem je postavila pitanje o stanju istrage. Dana 29.aprila 2011.godine Ema Čekić je dobila odgovor Kantonalnog Tužilaštva u kojem se navodi da su nakon provjere utvrdili da je podnesena prijava protiv *Draga Radosavljevića* i ostalih za ratne zločine nad civilima u skladu sa članovima 142. i 423. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), i da je jedan od osumnjičenih rukovodio aktivnostima srpskih vojnih i paravojnih formacija u Vogošći. Dana 1.marta 2011. godine tužiocu je dodijeljen slučaj. Pozdravljajući ovakav razvoj situacije, autori predstavke ipak izražavaju zabrinutost zbog toga što Država članica nije dostavila ovu značajnu informaciju u izjašnjenju o prihvatljivosti i meritumu kao i to da tužilac

¹⁷ Radna grupa Ujedinjenih nacija za prisilne i nedobrovoljne nestanke (WGEID): Opšti komentar o prisilnim nestancima kao produženom krivičnom djelu koji je dostupan na: <http://www.ohchr.org/EN/ISSUES/DISAPPEARANCES/Pages/DisappearancesIndex.aspx> a usvojen je 2010. godine.

¹⁸ Autori se pozivaju na na izvještaj o najboljim praksama u pitanjima nestalih osoba, doc/A/HRC/A/6/2 od 22.decembra 2010., para.53 i 56, para.80-97: i na Opšti komentar WGEID-a o pravu na istinu u vezi s prisilnim nestancima iz 2010. godine, para. 4.

namjerava da počiniocima procesuiru u skladu sa Krivičnim zakonom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) a ne u skladu sa Krivičnim zakonom BiH iz 2003.godine. Autori dalje navode da nije provedena određena istraga u predmetu Ramiza Kožljaka niti su dostavljene informacije o njegovoj sudbini ili boravištu.

5.4. Autori dalje navode da veliki broj istraga ratnih zločina ne oslobađa vlasti Države članice od obaveze da provedu brze, nezavisne, nepristrasne i detaljne istrage o slučajevima teških kršenja ljudskih prava i od obaveze da redovno informišu rodbinu žrtava o napretku i rezultatima istraga. Od 1992.godine, prisilni nestanak Ramiza Kožljaka je prijavljen relevantnim vlastima uključujući, policiju u Vogošći. Ipak, autori nisu bili kontaktirani niti su dobili bilo kakve povratne informacije.

5.5. Autori smatraju da je nedovoljna implementacija Državne strategije za ratne zločine i da Država članica ne može da je koristi kao odgovor za nedostatak informacija o napretku i rezultatima istrage koja se provodi i ne može opravdati nerad vlasti u pitanju. Autori dalje navode da se usvajanje strategije tranzicijske pravde ne može smatrati zamjenom za pristup pravdi niti naknadom žrtvama teških kršenja ljudskih prava i njihovim srodnicima.

Dalje izjašnjenje Države članice

6.1. Dana 12.septembra 2011.godine, 6.oktobra 2011.godine i 21.oktobra 2012.godine, Država članica je dostavila dodatne odgovore različitih državnih vlasti prema Komitetu¹⁹, u kojima ponavljaju informacije koje su dostavili u predhodnim podnescima, naglašavajući napore ka utvrđivanju sudbine ili boravišta svih nestalih osoba u BiH. Država članica dalje navodi da nema daljih pomaka u predmetu Ramiza Kožljaka niti da ima dokaza koji bi ukazivali na okolnosti njegove smrti ili prisilnog nestanka. Institut za nestale osobe je dostavio dopis koji je predhodno dostavio porodicama žrtava od 18.jula 2011.godine u kojem informiše da su svi neidentifikovani posmrtni ostaci sahranjeni na gradskom groblju u Visokom i da su obilježeni sa “NN” oznakom i da ostaje da se ekshumira još masovnih i pojedinačnih grobnica. Institut dalje navodi da je broj registrovanih nestalih osoba iz Opština Vogošća i Centar mnogo veći od broja ekshumiranih i neidentifikovanih posmrtnih ostataka i da će usmjeriti sve napore kako bi otkrili istinu. Takođe navode ““Nažalost, činjenica je da se radi o najtežim žrtvama ratnih zločina i da oni koji su uključeni u te zločine ne žele da nam pomognu u otkrivanju sudbine nestalih osoba kako bi ste mogli da ostvarite svoje pravo da znate istinu o njihovoj sudbini, što znatno komplikuje i usporava proces traženja nestalih osoba u našoj zemlji i vaših najmilijih.”

6.2. Što se tiče navoda autora da nisu dobili informacije o statusu predmeta njihovog supruga i oca, Država članica je informisala da je u funkciji Centralna baza podataka svih ratnih zločina koja je predviđena u Državnoj strategiji za procesuiranje ratnih zločina. Država članica se pozvala na proceduru u predmetu Drago Radosavljević i ostali 10 osumnjičenih za ratne zločine nad civilima u skladu sa članovima 142. i 423. Krivičnog zakona SFRJ. Navode da će u septembru Tužilaštvo izdati naredbu Federalnom MUP-u, Odjeljenju za ratne zločine, da prikupi informacije i dokaze u ovom slučaju, npr.saslušati svjedoke, članove porodica nestalih o tome šta znaju o bespravnom lišenju slobode i nestanku civila iz Opštine Vogošća.²⁰

6.3. U podnesku od 6.oktobra 2011.godine, Država članica je poslala dopis načelnika Opštine Centar, Sarajevo, navodeći da se lice pod imenom Ramiz Kožljak “sin Hamida i Mejre (...) koji je preminuo 12.oktobra 2003.godine u Sarajevu” ali da “obzirom na datum smrti smatramo da to nije osoba za koju se traži potvrda podataka.”

Dodatni podnesci autora predstavke

7.1. Dana 14. i 20. oktobra 2011.godine, 23.januara 2012.godine i 23.jula 2013.godine, autori su poslali komentare na izjašnjenje Države članice. Pozivajući se na inicijalni podnesak, autori smatraju da je jedini novi odgovor koji je Država članica uvrstila u izjašnjenje jeste naredba za postupanje koju Tužilaštvo namjerava da uputi Ministarstvu unutrašnjih poslova u septembru u kojoj se traži prikupljanje podataka i dokaza u slučaju nelegalnog pritvaranja i

¹⁹ Ministarstvo pravde, br: 05/37/1401/11 od 23.avgusta 2011.; INO BiH, bro: 01/1-02-2-3256 od 25.avgusta 2011.god; Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo, br: T09KTRZ001688198, od 26.avgusta 2011.god.

²⁰ Dopis Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, od 16.avgusta 2011.god, dopuna dokumentaciji Države članice od 12.septembra 2011.god.

nestanka civila iz Opštine Vogošća. Autori su izrazili volju da budu pozvani kako bi iznijeli svoje svjedočenje pred Odjeljenjem za ratne zločine kao i želju da budu informisani o postupanjima.

7.2. Autori dalje obavještavaju da je dana 11.oktobra 2011.godine, Udruženje porodica netalih osoba iz Vogošće, poslalo dopis Kantonalnom Tužilaštvu kako bi saznali da li je naredba izdata, ukoliko jeste, koje su aktivnosti provedene. U dopisu je navedeno da se ovaj slučaj treba smatrati prioritetom u skladu sa Krivičnim zakonom iz 2003.godine a ne u skladu sa Krivičnim zakonom SFRJ koji ne uključuje zločine protiv čovječnosti i zločin prisilnog nestanka. U tom smislu, autori se pozivaju na Izvještaj Radne grupe za prisilne nestanke (WGEID) s misije provedene u BiH a u kojem se navodi da je prisilni nestanak produženo krivično djelo i da se može kazniti na osnovu *ex-post* zakonodavstva bez narušavanja principa zabrane retroaktivne primjene zakona, sve dokle god se ne utvrdi sudbina nestalog lica ili mjesto na kome se ono nalazi.²¹

7.3. U sledećem podnesku od 23.jula 2013.godine, autori navode da su u aprilu 2013.godine čuli glasine da su ekshumirani posmrtni ostaci u Tihovićima odnosno u mjestu gdje je nestao Ramiz Kožljak. O tome ih Država članica nije obavijestila. Autori navode da im je ova situacija prouzrokovala stres, bijes, frustraciju i osjećaj marginalizacije i smatra da je ćutanje Države članice o ovome neljudsko ophođenje. Dana 10.jula 2013.godine, Emina Kožljak je poslala dopis INO BiH u kojem je zahtijevala da se provede postupak indentifikacije pomenutih posmrtnih ostataka bez daljeg odlaganja i da bude redovno obavještavana o statusu i rezultatima procesa identifikacije. Do dana pisanja podneska, odgovora nije bilo. Autori dalje podsjećaju da su bili primorani da Ramiza Kožljaka proglase mrtvim kako bi imali pravo na penziju, što je autorima prouzrokovalo dodatne patnje a što se može stvrstati u kršenje člana 7.čitati i samostalno i u vezi sa članom 2.(3).

7.4. Autori predstavke ponavljaju da Država članica nije pokrenula istragu o nelegalnom pritvaranju, prisilnom nestanku i mogućem proizvoljnom ubistvu Ramiza Kožljaka; njegovi posmrtni ostaci još uvijek nisu pronađeni niti vraćeni njegovoj porodici; autori predstavke nisu dobili nikakav vid kompenzacije za ono što su pretrpjeli. Smatraju da se presuda koju je Državni sud BiH donio 15.decembra 2006.godine za zločine protiv čovječnosti u Vogošći ne može smatrati presudom koja se primjenjuje na prisilni nestanak Ramiza Kožljaka, jer optuženi nikada nije optužen i osuđen za zločine koji su počinjeni u oblasti Tihovića. Autori dalje navode da se trenutna sudska procedura koja se provodi u slučaju drugog optuženog ne može smatrati relevantnom i u njihovom slučaju jer nisu zvanično obaviješteni o bilo kojoj optužnici koja je podignuta protiv tog optuženog za zločine počinjene u Tihovićima, i, do danas, niko nije istražen, osuđen ili sankcionisan za ove zločine.

Pitanja i postupci pred Komitetom

Razmatranje prihvatljivosti

8.1 Prije razmatranja bilo kog odštetnog zahtjeva sadržanog u predstavci, Komitet mora, u skladu s članom 93. Poslovnika, odlučiti da li je slučaj prihvatljiv u skladu sa Fakultativnim protokolom.

8.2. Komitet je utvrdio, kako to propisuje član 5., stav 2 Fakultativnog protokola, da ista stvar nije predmet razmatranja u nekom drugom postupku međunarodne istrage ili rješavanja, te da su autori iscrpili sva raspoloživa domaća pravna sredstva.

8.3. Što se tiče navoda autora iz člana 7. čitati samostalno ili u vezi sa članom 2. paragraf 3 Pakta vezano za zahtjev da se Ramiz Kožljak proglasi mrtvim kao dio procesa prijave za mjesečnu penziju, Komitet zapaža da je Emini Kožljak uprkos tome što je isto odbila, bila odobrena slična mjesečna penzija još od 1993.godine. Komitet smatra da navodi autora u ovom smislu nisu dovoljni u svrhu prihvatljivosti i time neprihvatljivi u skladu sa članom 2. Fakultativnog protokola.

8.4. Komitet napominje da Država članica nije osporila prihvatljivost predstavke, te da su navodi autora u vezi kršenja članova 6., 7., 9., i 16. u vezi s članom 2. stav 3. Pakta i člana 7. samostalno, dovoljno obrazloženi u svrhu

²¹ WGEId, Izvještaj o nestalim osobama u BiH, doc.A/HRC/16/48/Add.1 od 16.decembra 2010.god. par.56.

prihvatljivosti. Pošto su ispunjeni svi uslovi za prihvatljivost, Komitet je proglasio predstavku prihvatljivom i započeo sa ispitivanjem njene osnovanosti.

Ispitivanje osnovanosti predstavke

9.1. Komitet je razmotrio slučaj u svjetlu svih informacija koje su mu stavile na raspolaganje stranke u postupku, kao što je predviđeno članom 5., stav 1. Fakultativnog protokola.

9.2. Autori navode da je Ramiz Kožljak žrtva prisilnog nestanka od 4.jula 1992.godine kada su ga pripadnici JNA nelegalno uhapsili, i uprkos bezbrojnim naporima porodice, od strane Države članice nije provedena brza, nepristrasna, detaljna i nezavisna istraga u cilju rasvjetljavanja njegove sudbine ili boravišta a počinioci doveli pred lice pravde. Komitet, u ovom smislu, podsjeća na svoj Opšti komentar br. 31 (2004) o prirodi opšte zakonske obaveze koja je nametnuta Državama potpisnicama Pakta, prema kojoj neuspjeh Države potpisnice da istraži navode o povredama i neuspjeh Države potpisnice da privede licu pravde počinitelje određenih povreda (posebno počinitelje mučenja i sličnih okrutnih, nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pogubljenja po skraćenom postupku i arbitrarnih ubijanja i prisilnih nestanaka) mogu sami po sebi dovesti do pojedinačnog kršenja Pakta.

9.3. Autori ne tvrde da je Država potpisnica direktno odgovorna za prisilni nestanak njihovog supruga i oca. Zaista, autori navode da je prisilni nestanak počinjen na teritoriji Države članice ali od strane pripadnika oružanih snaga druge države koja nije priznala nezavisnost Bosne i Hercegovine. Šta se nakon toga desilo, ostaje nejasno ali autori navode da su paravojne snage neprijateljske u odnosu na Državu članicu u kojoj su djelovale. Komitet primjećuje da pojam "prisilni nestanak" može da se koristi u proširenom smislu, da se odnosi i na nestanke do kojih su dovele snage koje su nezavisne ili neprijateljske u odnosu na Državu članicu, osim na nestanke koji se mogu pripisati Državi članici²². Komitet primjećuje da Država članica ne odbija da ove događaje karakteriše kao prisilni nestanak.

9.4. Komitet prima k znanju informaciju Države članice da je uložila značajan napor na opštem nivou s obzirom da ima više od 30.000 slučajeva prisilnog nestanka koji su se dogodili za vrijeme sukoba. Naime, Ustavni sud je utvrdio da su vlasti odgovorne za istragu nestanka srodnika autora, uključujući Ramiza Kožljaka (pogledati par. 2.10 iznad); uspostavljeni su domaći mehanizmi koji se bave prisilnim nestancima i drugim predmetima ratnih zločina (pogledati par. 4.2.iznad).

9.5. Komitet podsjeća na svoju praksu u rješavanju predstavljeni prema kojoj je obaveza da se istraže navodi o prisilnim nestancima i da se krivci izvedu pred lice pravde nije obaveza postizanja rezultata, nego obaveza korištenja sredstava, te da se mora tumačiti na način koji ne nameće nemoguć ili nesrazmjern teret na vlasti²³. Komitet dalje priznaje sve teškoće sa kojima se Država članica susreće tokom istrage zločina koji su navodno počinjeni na njenoj teritoriji od strane neprijateljskih oružanih snaga. Stoga, priznajući težinu nestanka i patnju autora zbog sudbine njihovog supruga i oca koja još uvijek nije razjašnjena i to što počinioci nisu dovedeni pred lice pravde, to ipak nije dovoljno za utvrđivanje kršenja člana 2.stava 3 Pakta u posebnim okolnostima ove predstavke.

9.6. Nadalje, autori tvrde da ih, od vremena podnošenja njihove predstavke, gotovo 18 godina nakon nestanka njihovog supruga i oca na mjestu za koje se zna da se desio prisilni nestanak na sistematičan način, a više od 3 godine nakon presude Ustavnog suda, istražne vlasti ih nisu kontaktirale s ciljem informisanja o osumnjičenim počiniocima djela prisilnog nestanka Ramiza Kožljaka. U februaru 2006. godine, Ustavni sud je utvrdio da su vlasti Države članice prekršile prava autora propuštajući da preduzmu djelotvorne mjere da istraže sudbinu ili boravište

²² Uporedite član 7, stav 2, tačka (i) Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda (definisane prisilnog nestanka tako da on uključuje i nestanke koje prouzrokuju političke organizacije) s članovima 2 i 3 Međunarodne konvencije za zaštitu svih osoba od prisilnih nestanaka (koji prave razliku između prisilnih nestanaka koje provodi država ili osobe ili grupe koje djeluju sa njenim odobravanjem, podrškom ili prećutnim pristankom i sličnih djela koja provode osobe ili grupe koje djeluju bez takvog odobrenja, podrške ili prećutnog pristanka).

²³ Vidjeti predstavku broj: 1997/2010, Rizvanović protiv BiH, Mišljenja usvojena 21.marta 2014.godine, par.9.5.

njihovog supruga i oca, a u novembru 2006. godine, ti organi nisu uspjeli da implementiraju odluku. Država članica opisuje napore u potrazi za ostacima Ramiza Kožljaka, ali ne navodi nikakve korake koji su preduzeti da se nastavi istraga koristeći i druga sredstva, kao što su saslušanja svjedoka. Komitet dalje napominje da Država članica nije opovrgnula činjenicu da su ograničene informacije koje je porodica uspjela dobiti tokom postupka samo date na njihov vlastiti zahtjev ili nakon vrlo dugih kašnjenja. Komitet smatra da vlasti koje istražuju prisilne nestanke moraju dati porodicama priliku da svojim informacijama pridonese istrazi, te da informacije o napretku istrage moraju odmah biti dostupne porodicama. Takođe uzima u obzir patnje i bol autora predstavke koji su prouzrokovani zbog nastavka osjećaja nesigurnosti nastalog zbog nestanka njihovog srodnika. Komitet zaključuje da činjenice koje su pred njim ukazuju da je Država članica izvršila povredu članova 6., 7. i 9. u vezi sa članom 2., stav 3. Pakta u odnosu na žrtvu i člana 7., citati u vezi sa članom 2. stav 3. Pakta u odnosu na autore.

9.7. U svjetlu gore navedenih saznanja, Komitet neće odvojeno ispitivati navode autora prema članu 16. citati u vezi sa članom 2. stav 3. Pakta²⁴.

10. Postupajući u skladu sa članom 5., stav 4. Fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Komitet za ljudska prava je mišljenja da je Država članica postupila u suprotnosti sa članovima 6., 7. i 9. u vezi sa članom 2. stav 3. Pakta u odnosu na Ramiza Kožljaka; i članom 7. samostalno i u vezi s članom 2., stav 3. u odnosu na autore predstavke.

11. U skladu sa članom 2., stav 3 Pakta, Država članica je obavezna da autorima predstavke obezbijedi zadovoljštinu uključujući (a) nastavljanje napora na utvrđivanju sudbine Ramiza Kožljaka ili mjesta gdje se nalazi, kao što je propisano Zakonom o nestalim osobama iz 2004. godine kao i da istražni organi što je prije moguće obavijeste autore da daju informacije koje bi mogle pridonijeti istrazi; (b) nastavljanje napora za privođenje pravdi onih koji su odgovorni za nestanak bez nepotrebnog odgađanja, kako je propisano Državnom strategijom za ratne zločine; i (c) obezbjeđivanje adekvatne naknade. Država članica je takođe obavezna da spriječi slične prekršaje u budućnosti i mora obezbijediti, naročito, da informacije o istragama prisilnih nestanaka budu dostupne porodicama nestalih osoba.

12. Imajući na umu da je, postavši jedna od potpisnica Fakultativnog protokola, Država članica priznala nadležnost Komiteta koji utvrđuje da li je došlo do povrede Pakta i da je, na osnovu člana 2. Pakta, Država članica preuzela obavezu da svim osobama na njenoj teritoriji i svim osobama koje su u njenoj nadležnosti osigura prava priznata u Paktu, te da osigura efikasnu zadovoljštinu, kada se utvrdi da je došlo do povrede, Komitet želi da od Države članice, u roku od 180 dana, dobije informacije o preduzetim mjerama za realizaciju ovog mišljenja. Od Države članice se takođe traži da objavi ovo mišljenje, te da ga široko distribuiše na sva tri službena jezika Države članice.

²⁴ Isto., para. 9.7.

